

Politica regionala – o politica în continua transformare

Prep.univ.Cosmin Sabau

Universitatea din Oradea, email:cosminsab@yahoo.com

Cuvinte cheie: politica regionala,coeziune economica,fond social

Abstract

The regional policy is the result of the activities of the EU countries to reinforce the unity of their economies and to assure a balanced development, reducing the disparities between different areas and the delay of those less developed. We can talk about a regional policy starting with 1972-1975, at the same time with the first extension of the EU. This policy was still from that period an intense concern for the European Community, some European funds (FSE, FEDER) being constituted, in order to eliminate the regional disparities in the EU.

Tratatul de la Roma, art. 235, enunța preocuparea țărilor membre de a "întări unitatea economiilor lor și de a asigura o dezvoltare armonioasă, reducând decalajele între regiuni și întârzierile din partea celor mai puțin favorizate", fără a prevedea însă și realizarea efectivă a unei politici regionale comunitare. Tratatul prevedea crearea unui **Fond Social European (FSE)** menit să susțină ocuparea forței de muncă și mobilitatea lucrătorilor în teritoriul comunitar. Inițial, rolul său a fost modest datorită nivelului redus al somajului în perioada anilor 50-60. La cererea Italiei, a fost inclusă în Tratatul de la Roma, în art. 130, prevederea prin care se constatau disparitățile semnificative existente între statele membre din punct de vedere al nivelului de bunăstare. Aceasta fiind premisa de la care s-a pornit, mai târziu, în crearea Bancii europene de Investiții, organism comunitar care a fost, încă de la acel moment ca un important instrument al politicii regionale.

O politică regională efectivă va fi elaborată, pe baza articolului 235 din Tratat, abia începând cu 1972-1975. Elementul care a adus în centrul preocupărilor comunitare problema dezvoltării regionale la reprezentat aderarea Angliei, Irlandei și Danemarcei. Irlanda și Danemarca erau țări care se confruntau cu serioase probleme legate de regiuni rurale slab dezvoltate, ceea ce a condus la adoptarea Directivei privind regiunile defavorizate (care prevedea măsuri de susținere a zonelor montane, a celor puțin populate și a regiunilor cu nivel redus de dezvoltare). La rândul său, Anglia se confruntau cu un alt fenomen, cel al restructurărilor industriale din regiunile miniere și din sectorul siderurgic. Restructurărilor industriale generau efecte negative vizibile și în alte țări: Franța (reg. Lorraine), sudul Belgiei, Germania (reg. Rhur). Acesta a fost elementul care a contribuit din plin la instituirea **Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDER)** care va începe să funcționeze efectiv din 1975 și care va folosi, în primii ani, ca principale instrumente pentru susținerea programelor de dezvoltare regională, promovarea inovării și dezvoltarea infrastructurii regiunilor care beneficiau de finanțarea FEDER. Din acel moment ia naștere în mod efectiv o politică regională, având o dublă semnificație: pe de o parte, ca o componentă a ajutorului financiar comunitar, menit să completeze eforturile naționale în vederea corectării inegalităților regionale și, pe de altă parte, ca o componentă a unui mecanism de transfer financiar net dinspre anumite țări ale Comunității, în special

Germania, catre altele^[1]. La acel moment, se mai considera ca disparitatile regionale din CEE se vor atenua, fara a fi necesara interventia autoritatilor comunitare, în mod automat, ca rezultat al procesului de creare a Pietei Comune. Ca urmare, la nivel comunitar, nu au fost prevazute, cu exceptia interventiilor FSE, a actiunilor specifice din domeniul agricol si a clauzei de salvagardare (articolul 226), decât masuri privind crearea unei Banci Europene de Investitii, care avea misiunea de a finanta proiecte privind "punerea în valoare a regiunilor mai putin dezvoltate", prin intermediul unor împrumuturi, acordate în conditii favorabile.

Criza economica din 1973 precum si restructurarile economice care i-au urmat au pus într-o noua lumina problema diferentelor între nivelul de dezvoltare economica al diferitelor regiuni comunitare. Aderarea Spaniei, Portugaliei si Greciei a dus la cresterea disparitatilor regionale din interiorul Comunitatii si la dublarea populatiei aflate în zone mai putin favorizate, ceea ce a redus eficienta fondurilor structurale în sustinerea financiara a dezvoltarii regionale armonioase a statelor membre. De asemenea, managementul fondurilor structurale care functionau pe principiul finantarii proiectelor individuale a devenit dificil dupa aderarea celor trei state mediteraneene, în plus, procesul realizarii Pietei Unice, parea sa creasca riscul agravarii dezechilibrelor regionale, într-adevar, câteva rapoarte ale Comisiei au atras atentia asupra "serioaselor riscuri" pe care acest proces le poate antrena în privinta agravarii disparitatilor regionale dar si asupra necesitatii unor masuri adecvate privind necesitatea accelerarii ajustarilor în regiunile si tarile cele mai sarace.

Actul Unic European din 1986 reprezinta, de asemenea, un moment important în evolutia politicii comunitare. Este momentul în care se recunoaste importanta politicii regionale în masura sa atenuzeze disparitatile regionale, permitând valorificarea a efectelor pozitive ale procesului de adâncire a integrarii. Cele doua reforme ale fondurilor structurale, în 1988 si 1993, sustin aceasta afirmatie.

Momentul 1988 sa caracterizat prin definirea clara a obiectivelor, principiilor si instrumentelor politicii regionale. Reforma politicii regionale a presupus, în 1988, *"redefinirea sarcinilor si obiectivelor si cresterea eficientei fondurilor structurale"*, precum si *"coordonarea activitatilor si sarcinilor specifice ale diferitelor fonduri structurale precum si coordonarea activitatilor desfasurate în cadrul fondurilor structurale cu operatiunile desfasurate de Banca Europeana de Investitii si de alte instrumente financiare"*^[2]. Desi efortul de redistribuire a veniturilor comunitare în favoarea statelor si regiunilor mai putin dezvoltate rezultat în urma reformei din 1988 a fost substantial, nu a fost considerata satisfacatoare de tarile din sudul UE (care înregistrau nivele de dezvoltare cele mai reduse) care considerau ca efectele pozitive pe care le vor resimti ca urmare a realizarii preconizatei uniuni monetare vor fi nesemnificative comparativ cu cele înregistrate de tarile bogate ale UE. Modificarile introduse prin reforma din 1993 nu au fost semnificative fata de 1988 si au vizat cu precadere criteriile de eligibilitate ale proiectelor pentru a beneficia de finantare europeana în cadrul politicii regionale si procedurile administrative (directiva Consiliului European EEC 2081/93). S-au pastrat principiile de baza instituite prin reforma anterioara si s-au operat modificari la nivelul obiectivelor politicii regionale. Aderarea în 1995 a Austriei, Finlandei si Suediei are efecte si asupra politicii regionale concretizate sub forma introducerii unui nou obiectiv. Un alt rezultat al nemulțumirilor statelor sarace ale UE a fost includerea în Tratatul de la Maastricht a art. 130 care

¹ C. Cristureanu, D Miron, G. Dragan, G. Dobrot, L. Paun, "Cercetari privind adoptarea acquis-ului comunitar în materie de dezvoltare regionala" proiect de cercetare finantat de ANSTI în cadrul programului "ORIZONT 2000", septembrie 2000

² documente ale Comisiei Executive, 1998

statueaza angajamentul Comunitatii de "a actiona pentru reducerea disparitatilor de dezvoltare dintre regiunile statelor membre". De asemenea, prin tratatul de la Maastricht s-a decis instituirea Fondurilor de coeziune ai caror beneficiari vor fi exclusiv Spania, Portugalia, Grecia si Irlanda. Se poate afirma ca aceasta reprezinta o importanta victorie a statelor sarace ale UE în planul politicii de sustinere a dezvoltarii regionale în interiorul uniunii. Conform prevederilor **Actului Unic**, politica regionala este subsumata sferei de cuprindere conceptului de "**coeziune economica**". Dupa Tratatul de la Maastricht, conceptul de "coeziune economica" devine unul din cei trei piloni ai Comunitatii europene, alaturi de piata unica si UEM. Tratatul de la Maastricht consacra astfel indirect, politica regionala ca unul din pilonii de baza ai integrarii europene. În definirea politicii regionale, în **Agenda 2000**, se porneste de la ideea de "**coeziune economica si sociala**" si relatia sa cu evolutia fenomenului integrationist european.

Tara	Total (fonduri structurale plus Fondul de Coeziune)	Fond de Coeziune	Total fonduri structurale	Obiectiv 1	Obiectiv 2	Obiectiv 3
Spania	56.205	11.160	45.045	38.096	2.651	140
Germania	29.764		29.764	19.958	3.510	4.581
Italia	29.656		29.656	22.122	2.522	3.744
Grecia	25.000	3.060	21.940	21.000	0	0
Portgalia	22.760	3.060	19.700	19.029	0	0
Anglia	16.596		16.596	6.251	4.695	4.568
Franta	15.666		15.666	3.805	6.050	4.540
Irlanda	4.200	720	3.480	3.480	0	0
Olanda	3.286		3.286	123	1.752	1.686
Suedia	2.186		2.186	722	406	720
Finlanda	2.090		2.090	913	489	403
Belgia	2.038		2.038	625	433	737
Austria	1.831		1.831	261	680	528

Distributia, pe vechile tari membre, a fondurilor structurale si a Fondului de Coeziune, în cadrul financiar 2000-2006

Sursa: Bernard Funk, Lodovico Pizzati si Martin Brunko, Overview, European Integration, Regional Policy and Growth(The World Bank)

Conceptul de integrare economica poate fi considerat credibil numai în conditiile mentinerii unei coeziuni economice si sociale suficiente între tarile membre. În acest sens, dispozitiile continute în pachetul Agenda 2000, referitoare la politica structurala, au ca obiectiv gasirea unui raspuns la dubla provocare ridicata de: ameliorarea eficacitatii instrumentelor politicii structurale, astfel încât sa fie realizate obiectivele privind coeziunea economica si sociala si asigurarea durabilitatii si viabilitatii politicilor structurale în cadrul viitoarelor largiri catre TECE.

În **Agenda 2000**,dupa doua perspective financiare în care au fost convenite cresteri de mari proportii, Comisia a propus ca, datorita constrângerilor bugetare,

ponderea detinuta în PIB comunitar de bugetul pentru politica structurala sa nu depaseasca nivelul atins în anul 1999(0,46%). Pentru perspectiva financiara 2000-2006, celor 15 le-a fost alocata suma globala de 213 miliarde euro, din care 195 miliarde de euro fonduri structurale, iar 18 miliarde de euro Fondul de Coeziune. Spania este principalul beneficiar al acestor fonduri (cu o pondere de circa 1/4), pe locurile urmatoare situându-se Germania, Italia, Grecia, Portugalia, Anglia, Franta etc.[³]

Bibliografie

- 1.Petre Prisecaru, Politici Comune ale Uniunii Europene, Editura Economica, Bucuresti, 2004
- 2.C. Cristureanu, D Miron, G. Dragan, G. Dobrot, L. Paun, "Cercetari privind adoptarea acquis-ului comunitar în materie de dezvoltare regionala" proiect de cercetare finantat de ANSTI în cadrul programului "ORIZONT 2000", septembrie 2000
- 3.documente ale Comisiei Executive, 1998

³ Petre Prisecaru, Politici commune ale Uniunii Europene, Ed. Economica, Bucuresti, 2004,p. 84